

Ortaokul Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumlarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Şanlıurfa İli Örneği)

Mehmet GÜLLÜ¹ Şebnem ŞARVAN CENGİZ² Yunus ÖZTAŞYONAR³
Bayram KAPLAN⁴

1-İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Malatya, TÜRKİYE

2-Celal Bayar Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Manisa, TÜRKİYE

3-Atatürk Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Erzurum, TÜRKİYE

4-Haliliye Konuklu Ortaokulu, Şanlıurfa, TÜRKİYE

Özet

Bu çalışmanın amacı ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarını bazı değişkenlere göre incelemektir. Araştırmanın grubunu 2013-2014 eğitim-öğretim yılında Şanlıurfa il merkezi ortaokulların 7. sınıflarında eğitim gören ve araştırmaya gönüllü katılan 250 kız ve 331'i erkek olmak üzere toplam 581 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından oluşturulan 9 soruluk kişisel bilgi formu ile Güllü ve Güçlü (2009) tarafından geliştirilen "Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği" uygulanmıştır. Verilerin normallik sınavında normal dağılmadığı görüldüğünden ikili karşılaştırmalar için Mann Whitney U testi ve çoklu karşılaştırmalar için Kruskal Wallis testi uygulanmıştır. Anlamlılık düzeyi olarak $\alpha=0,05$ seçilmiştir. Araştırma bulgularında ortaokul öğrencilerin cinsiyetlerine, yaşlarına, BKİ (beden Kitle İndeksi) değerlerine ve kardeş sayılarına göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı fark olduğu bulunmamıştır ($p>0,05$). Ancak öğrencilerin spor yapma durumlarına, spor branşlarına ilgi duyma durumlarına, ailelerin gelir durumlarına ve ebeveynlerin spor yapma durumlarına göre beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumları arasında anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Sonuçta, ortaokul öğrencilerin ve ailelerin spora ilgileri ve gelir düzeyleri öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını olumlu veya olumsuz olarak etkilediği ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğrenci, Beden Eğitimi, Tutum

Study Of Behaviors Of Secondary School Students Towards The Physical Education Lesson In Terms Of Some Variances (Case Of Şanlıurfa)

Abstract

The purpose of this study is to analyze the behaviors of secondary school students towards the physical education lesson in terms of some variances. The study group of the study consists of 581 volunteer students (250 female, 331 male) studying on the seventh grade of secondary schools in Şanlıurfa province in 2013-2014 education year. A personal information form with nine questions prepared by the researcher and "Attitude Scale for Physical Education Lesson for Secondary School Students" developed by Güllü and Güçlü (2009) are used for collecting data. Mann Whitney U test is used as the data is not distributed normally on test of normality and Kruskal Wallis test is used for multiple comparisons. $\alpha=0,05$ is defined for the significance level. According to study findings, it is found out that there is not a significant difference between students' gender, age, body mass index and number of sibling and their behaviors towards to Physical education lesson ($p>0,05$). However, it is found out that there is a significant difference between students' state of doing sport, having interest on sport branches, income status of their families and their parents' state of doing sports and their behaviors towards to Physical education lesson. As a result, it is found out that secondary school students' families' interest on sport and income status affect students' behaviors towards to Physical education lesson positive or negative.

Key Words: Student, Physical Education, Behaviors

Giriş

İnsanoğlu doğumundan sonra kendisi ve çevresi ile sürekli etkileşim ve iletişim içindedir. Bu etkileşim ve iletişim sonucunda nesnelere, olaylara, fikir akımlarına veya gruplara karşı tutum oluşturabilir. Tutumlar bireylerin bir olay veya düşünce karşısındaki davranışlarını yönlendiren hal, tavır veya duygu durumudur. Diğer bir deyişle tutum, bireyin kendine ya da çevresindeki bir nesne, toplumsal konu ya da olaya karşı deneyim, motivasyon, yetenek ve bilgilerine dayanarak örgütlediği fiziksel, zihinsel, duygusal ve davranışsal bir tepkidir (İnceoğlu 2009). Birey çevresindeki nesnelere karşı tutum oluşturabilir. Bireyin oluşturduğu bu nesnelere bir siyasi görüş, meslek, iş, ders, bir bölge, ülke veya kamu kuruluşu olabilir. Örneğin bir birey yaşadığı sokaktaki bakkala, site yönetimine, siyasi partilere, doktorlara vs. karşı tutum oluşturabilir. Bir nesneye karşı oluşturulan tutumlar olumlu yönde olduğunda nesneyi sevmek, takdir etmek veya destekleme gibi olumlu davranışların oluşmasına neden olmaktadır. Bunun tersine olumsuz tutumlarda da nesneden kaçma, uzaklaşma gibi olumsuz davranışlara sebep olmaktadır.

Okullarda da öğrenciler derslere, konulara, öğretmenlere veya okul yönetimine karşı tutum oluşturabilirler. Özellikle derslere karşı oluşturulmuş tutumlar öğrencinin dersi sevmesini, derse devam etmesini veya derste başarılı olmasını etkileyebilir. Öğrenciler bu derslerden beden eğitimi ve spor dersine karşıda tutum oluşturmuş olabilir.

Beden eğitimi dersi nitelikli bir eğitimin ve genel eğitimin vazgeçilmez bir parçası olmakla birlikte çocukların fiziksel, zihinsel, sosyal ve ruhsal gelişimlerine katkıda bulunmaktadır. Beden eğitimi ve spor dersinin daha etkin ve yaygın duruma getirilebilmesi ve çocukların bir bütün olarak gelişmesi açısından önemlidir (Canakay 2006, Baylan ve ark. 2012, Kangalgil ve ark. 2006a). Beden eğitimi ve sporun sadece devinimsel gelişim ile ilgili bir alan olmadığı, duyuşsal ve bilişsel gelişim ile birlikte düşünülerek planlanması gerekmektedir (Baylan ve ark. 2012). Okuldaki beden eğitimi dersleri, fiziksel aktivitelere düzenli katılım ve genel olarak sağlıklı bir yaşam tarzının teşvik edilmesinde önemli bir rol oynayabilir (Christodoulidis ve ark. 2001).

Öğrenciler beden eğitimi dersine ilişkin olumlu veya olumsuz tutum geliştirebilirler. Öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarının olumlu olması ders etkinliklerinin verimli işlenmesini sağlayıp dersin özel ve genel amaçlarına

ulaşmasını kolaylaştırabilir veya öğrencilerin gelecekteki çeşitli fiziksel aktivitelere gönüllü katılımlarını sağlayabilir. Bu durumun tersine, beden eğitimi dersine ilişkin tutumları olumsuz olan öğrenciler dersin verimini düşürebilir, derse katılmayabilir, derse önem vermeyebilir veya dersin işlenişinde çeşitli sorunlar çıkarabilir(Silverman ve Scrabis 2004).

Öğrenciler beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını oluştururken çevresel birçok etkenden etkilenebilirler. Bu etkenler öğrencilerin cinsiyetleri, yaşları, spor yapma durumları, ebeveynlerin beden eğitimi ve spora bakış açıları, okulların araç-gereç durumları veya yaşadıkları ilin sosyo-ekonomik durumları gibi birçok etken olabilir.

Bu araştırmada Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin yüksek nüfus sahip olan, okur-yazar oranının % 67 gibi çok düşük olduğu ve kentsel işsizlik oranının %14,5 çok yüksek olduğu ve kentleşme oranının %14,5 gibi çok düşük olduğu (DİE 2004, Yıldız 2008) il olan Şanlıurfa ilindeki ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutumlarını bazı değişkenlere göre incelemeyi amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu araştırma mevcut olan bir durumu tanımlamaya ve açıklamaya çalışıldığından araştırma yöntem olarak tarama modeli benimsenmiştir. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlamaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Bilinmek istenen şey vardır ve oradadır. Önemli olan onu uygun bir biçimde "gözleyip" belirleyebilmektir (Karasar 1998).

Araştırma Grubu

Araştırma grubunu, 2013–2014 eğitim ve öğretim yılında Şanlıurfa il merkezinde bulunan sosyo-ekonomik düzeyi yüksek(okul aile birliği dernek gelirleri ile velilerin eğitim düzeyi ve gelir düzeyi yüksek) 3 ve sosyo-ekonomik düzeyi düşük 3 olmak üzere toplam 6 ortaokulun 7. Sınıfında öğrenim gören 250'si kız ve 331'i erkek

olmak üzere toplam 581 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırma grubunu oluşturan öğrenciler okullarında rastgele yöntemle seçilmişlerdir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama tekniği olarak anket tekniği uygulanmıştır. Araştırma için uygulanan anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Anket formunun *birinci bölümü*, öğrencilerin kişisel bilgilerinden oluşan 9 sorudan ve *ikinci bölümü* Güllü ve Güçlü (2009) tarafından geliştirilen “Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği” den oluşmaktadır.

Ölçek, 11 maddesi olumsuz (3, 17, 19, 20, 24, 25, 26, 29, 30, 34 ve 35.maddeler) ve 24 maddesi olumlu olmak üzere toplam 35 maddeden meydana gelmiştir. Ölçek tek boyutlu olup, tek faktörün açıkladığı varyans %36,19 ve birinci öz değeri 12,67’dir. Test tekrar test yöntemine göre güvenilirlik katsayısı 0,80 olarak ve tutarlılık katsayısı (Cronbach Alfa) 0,94 olarak bulunmuştur.

Veri analizi

Araştırmada elde edilen bağımlı değişkenin normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnov Testi ile test edilmiş ve bağımlı değişkenin normal dağılım (KS=1,369 p=0,047) göstermediği görülmüştür. Bu nedenle alt probleme ilişkin bağımsız değişkenlerle tutum puanları nonparametrik testlerle sınanmıştır. İkili karşılaştırmalar için Mann-Whitney U Testi ve çoklu karşılaştırmalar için Kruskal-Wallis Varyans Analizi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi için $\alpha=0,05$ seçilmiştir.

Bulgular

Tablo 1: Ortaokul Öğrencilerin Cinsiyetlerine göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarının dağılımları

Cinsiyetler	N	X	Ss	Sıra Ortalama	MNU	p
Kız	250	3,63	0,52	297,88	-0,859	0,391
Erkek	331	3,60	0,49	285,81		
Toplam	581	3,62	0,50			

p>0,05

Tablo 1’e bakıldığında Şanlıurfa da yaşayan öğrencilerin beden eğitimi ve spor dersine ilişkin tutum puan ortalamalarının $3,62\pm 0,50$ yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca kız öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanları ortalaması $3,63 \pm$

0,52, erkek öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanları ortalaması $3,60 \pm 0,49$ olarak görülmektedir. Ortaokul Öğrencilerin Cinsiyetlerine göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarının dağılımlarında istatistiksel açıdan anlamlı fark görülmemektedir ($p>0,05$).

Tablo 2: Ortaokul Öğrencilerin Okulların Ekonomik gelişmişliklerine göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarının dağılımları

Okulların Gelir Düzeyi	N	X	Ss	Sıra Ortalama	MNU	p
Geliri düzeyi düşük lise	297	3,73	0,55	328,84	-5,557	0,000*
Gelir düzeyi yüksek lise	284	3,50	0,42	251,43		
Toplam	581	3,62	0,50			

* $p<0,05$

Tablo 2'ye bakıldığında aile gelir düzeyleri farklı olan okullardaki öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutumları, aile gelir düzeyi yüksek olan öğrencilerin $3,73 \pm 0,55$, aile gelir düzeyi düşük olan öğrencilerin ise $3,50 \pm 0,42$, olarak görülmektedir. Aile gelir düzeyleri farklı olan öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutum puanlarının dağılımında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Tablo 3: Ortaokul Öğrencilerin Yaşlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarının dağılımları

Yaş grupları	N	X	Ss	Sıra Ortalama	X ²	p
12 yaş ve altı	146	3,64	0,48	302,10	4,429	0,109
13 yaş	343	3,63	0,52	295,16		
14 yaş ve üzeri	92	3,53	0,49	257,89		
Toplam	581	3,62	0,50			

$p>0,05$

Tablo 3'e bakıldığında farklı yaş kategorilerinde bulunan ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumlarının farklılık taşıdığı görülmektedir. 12 yaş ve altı öğrencilerin $3,64 \pm 0,48$, 13 yaşındaki öğrencilerin $3,63 \pm 0,52$, 14 yaş ve üzerindeki öğrencilerin ise $3,53 \pm 0,49$, olarak görülmektedir. Farklı yaşlarda olan öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 4: Ortaokul Öğrencilerin BKİ göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarının dağılımları

BKİ	N	X	Ss	Sıra Ortalama	X ²	p
Zayıf (x <18,49)	238	3,64	0,51	299,13	2,724	0,436
Normal kilo (18,5< x < 24,49)	323	3,61	0,50	288,29		
Fazla kilo (25,00< x <29,9)	18	3,41	0,59	241,67		
Obez (x <30)	2	3,40	0,44	205,00		
Toplam	581	3,62	0,50			

p>0,05

Tablo 4'e bakıldığında beden kitle indeksi (BKİ) farklı olan öğrencilerinin beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarında farklılık taşıdığı görülmektedir. 238'i Zayıf (x <18,49) öğrencilerin 3,64 ± 0,51, 323'ü normal (18,5< x < 24,49) öğrencilerin 3,61 ± 0,50, 18'i fazla kilolu (25,00< x <29,9) öğrencilerin 3,41 ± 0,59, 2'si obez (x <30) öğrencinin ise 3,40 ± 0,44, olarak görülmektedir. Farklı kilolarda bulunan öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutumlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunamamıştır.(p>0,05)

Tablo 5: Ortaokul Öğrencilerin Kardeş sayılarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarının dağılımları

Kardeş Sayıları	N	X	Ss	Sıra Ortalama	X ²	p
Kardeş yok	15	3,60	0,56	305,37	8,771	0,067
1-3 kardeş	180	3,55	0,48	268,78		
4-6 kardeş	262	3,62	0,50	293,64		
7-9 kardeş	100	3,65	0,53	303,80		
10 kardeş ve üzeri	24	3,86	0,54	366,52		
Toplam	581	3,62	0,50			

p>0,05

Tablo 5'e bakıldığında kardeş sayılarına göre farklılık gösteren farklı yaşlardaki öğrencilerden 250'si kız, 331'i erkek olmak üzere toplam 581 öğrenciye uygulanmıştır. Bu uygulamada kardeşi olmayan 3,60 ± 0,56, 1-3 kardeşi olan 3,55 ± 0,48, 4-6 kardeşi olan 3,62 ± 0,50 7-9 kardeşi olan 3,65 ± 0,53, 10 ve üzeri kardeşi olan ise 3,86 ± 0,54 olarak görülmektedir. Kardeş sayılarında farklılıkların görüldüğü uygulamada istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunamamıştır.(p>0,05)

Tablo 6: Ortaokul Öğrencilerin aile bireylerinin spor yapma durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarının dağılımları

Aile bireylerinin Spor yapma durumu	N	X	Ss	Sıra Ortalama	MNU	p
Evet	184	3,71	0,49	322,96	3,064	0,002*
Hayır	397	3,57	0,50	276,19		
Toplam	581	3,44	0,51			

*P<0,05

Tablo 6'ya bakıldığında Şanlıurfa ilinde ortaokul öğrencilerinin aile bireylerinin spor yapma durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarının dağılımlarına göre EVET ise $3,71 \pm 0,49$, HAYIR ise $3,57 \pm 0,50$ olarak görülmektedir. Aile bireylerinin spor yapma durumlarındaki farklılığa göre bakıldığında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır. $P<0,05$

Tablo 7: Ortaokul Öğrencilerin spor yapma durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarının dağılımları

Spor yapma durumları	N	X	Ss	Sıra Ortalama	MNU	p
Aktif spor yapıyorum	311	3,67	0,50	310,42	3,594	0,003*
Spor yapmıyorum	270	3,55	0,51	268,63		
Toplam	581	3,44	0,51			

*P<0,05

Tablo 7'ye bakıldığında Şanlıurfa ilinde ortaokul öğrencilerinin spor yapma durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarının dağılımlarında aktif spor yapıyorum diyenlerin $3,71 \pm 0,49$, spor yapmıyorum diyenlerin ise $3,57 \pm 0,50$ olarak görülmektedir. Ortaokul öğrencilerinin spor yapma durumlarındaki farklılığa bakıldığında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p<0,05$).

Tablo 8: Ortaokul Öğrencilerin ilgilendikleri spor dallarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarının dağılımları

Spor Branşları	N	X	Ss	Sıra Ortalama	X ²	p
Sporla ilgilenmiyorum	213	3,53	0,49	264,15	21,820	0,005*
Atletizm	73	3,60	0,57	281,42		
Basketbol	98	3,72	0,54	321,08		
Futbol	74	3,60	0,47	292,67		
Hentbol	47	3,63	0,45	291,50		
Voleybol	48	3,69	0,39	323,27		
Güreş	19	3,64	0,56	296,26		
Masa tenisi	3	4,14	0,49	451,67		
Tenis	6	4,15	0,19	489,92		
Toplam	581	3,62	0,50			

*P<0,05

Tablo 8'e bakıldığında ortaokul öğrencilerinin ilgilendikleri spor dallarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanları görülmektedir. 581 öğrenciden sporla ilgilenmeyenlerin $3,53 \pm 0,49$, atletizm branşı ile ilgilenen öğrencilerin $3,60 \pm 0,57$, basketbol branşı ile ilgilenen öğrencilerin $3,72 \pm 0,54$, futbol branşı ile ilgilenen öğrencilerin $3,60 \pm 0,47$, hentbol branşı ile ilgilenenlerin $3,63 \pm 0,45$, voleybol branşı ile ilgilenen öğrencilerin $3,69 \pm 0,39$, güreş branşı ile ilgilenen öğrencilerin $3,64 \pm 0,56$, masa tenisi branşı ile ilgilenen öğrencilerin $4,14 \pm 0,49$, tenis branşı ile ilgilenen öğrencilerin $4,15 \pm 0,19$ olarak görülmektedir. Ortaokul öğrencilerin ilgilendikleri spor dallarındaki farklılığa bakıldığında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmaktadır ($P < 0,05$).

Tablo 9: Ortaokul Öğrencilerin ailelerinin gelir durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarının dağılımları

Aile gelir durumu	N	X	Ss	Sıra Ortalama	X ²	p
İyi düzey (3001 tl ve üzeri)	69	3,69	0,60	322,83	16,967	0,000*
Orta düzey (3000-1001 tl arası)	301	3,67	0,51	310,07		
Düşük düzey (1000 tl ve altı)	211	3,51	0,44	253,39		
Toplam	581	3,62	0,50			

* $p > 0,05$

Tablo 9'a bakıldığında ortaokul öğrencilerinin aile gelir durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarına bakıldığında; Aile gelirleri iyi düzeyde (3001 tl ve üzeri) olan öğrencilerin $3,69 \pm 0,60$, orta düzeyde (3000 – 1000 tl arası) olan öğrencilerin $3,67 \pm 0,51$ düşük düzeyde (1000 tl ve altı) olan öğrencilerin ise $3,51 \pm 0,44$ olarak görülmektedir. Ortaokul öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyleri durumlarına bakıldığında beden eğitimi dersine göre tutum puanlarında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p > 0,05$).

Tartışma ve Sonuç

Çalışmamızda Şanlıurfa ilinde farklı gelir seviyesindeki ortaöğretim öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spor dersine karşı tutumlarındaki bazı değişkenlere göre incelenmiştir.

Araştırmada elde ettiğimiz bulgular cinsiyet yönüyle incelendiğinde, Ortaokul Öğrencilerin Cinsiyetlerine göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarının dağılımların her iki cinste yüksek ve birbirine yakın bulunmuştur. Literatürde yapılan

benzer çalışmalarda cinsiyete göre tutum puanları ortalamalarına bakıldığında pek çok çalışmada erkek öğrenciler lehine fark bulunurken (Kangalgil ve ark. 2006b, Smoll ve Schutz 1980) çalışmamızda, kız öğrencilerin beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanları erkek öğrencilerin puanlarından yüksek olmakla beraber, fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$). Şişko ve ark. yapmış oldukları çalışmanın bulgularında öğrenci tutumları arasında anlamlı fark bulunamamışlardır ki bu bulgular bizim çalışmamızı desteklemektedir (Şişko ve Demirhan 2002).

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş durumlarına göre tutum puanlarına bakıldığında, farklı yaş kategorilerinde bulunan ortaokul öğrencilerinin beden eğitimi dersine karşı tutumlarının farklılık taşıdığı görülmektedir. Ancak farklı yaşlarda olan öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutum puanlarının, yaş arttıkça düştüğü görülmekle birlikte istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p>0,05$). Rice'ın (Rice 1988), lise öğrencilerinin beden eğitimi öğretmenlerine ve beden eğitimi dersine ilişkin tutumlarını saptamak amacıyla yaptığı çalışmada ile Ryan ve ark.'nın (2003) ortaokul öğrencileriyle yaptıkları çalışma sonuçları da bizim bulgularımızı destekler niteliktedir.

Araştırmamız sonucunda okulların buldukları bölgenin sosyo-ekonomik seviyeleri ve aile gelir seviyeleri ile beden eğitimi dersine yönelik tutum puanları arasında anlamlı bir fark bulunduğu görülmüştür. Sosyo- ekonomik olarak düşük gelir seviyesindeki öğrencilerin beden eğitimi dersine yönelik tutum puanları gelir seviyesi yüksek olan okul öğrencilerine göre daha yüksek bulunmuştur. Bu iki farklı gelir seviyesindeki okul öğrencilerinin elde etmiş oldukları tutum puanları arasındaki fark da istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($P<0,05$). Ekici ve ark., yapmış oldukları bir çalışmada (Ekici ve Hevedanlı 2010), ortaokul öğrencilerin ekonomik durumları ile farklı derslere olan tutumları arasında anlamlı fark olduğu belirtilmiştir. Bu sonuç araştırma bulgularımızı desteklemektedir. Kotan ve ark. (2009) yapmış oldukları çalışmada, Ailelerin gelir düzeyi yükseldikçe çocuğunu spor okullarına gönderme oranının da arttığını bulmuşlardır. Bu sonuç doğrultusunda öğrencilerin gelir seviyesi arttıkça Beden Eğitimi dersine yönelik tutum puanlarındaki düşüş; sosyo-ekonomik şartların iyileşmesine paralel olarak öğrencilerin sosyal ve sportif aktivite olanaklarının ve çeşitliliğinin artmasına yol açabileceği ve bu nedenle öğrencilerin Beden Eğitimi dersine yönelik ilgilerinin azalması şeklinde yorumlanabilir

Çalışmamızda Ortaokul Öğrencilerin kardeş sayılarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarının dağılımları incelediğimizde; 1-3 kardeşi olan öğrencilerin tutum puanları kardeşi olmayan, 4-6 kardeşi olan 7-9 kardeşi olan ve 10 ve üzeri kardeşi olan öğrencilere göre düşük olduğu görülmüş, en yüksek tutum puanını ise 10 ve üzeri kardeşi olan öğrencilerin elde ettiği görülmüştür. Gelbal'ın yaptığı sekizinci sınıf öğrencilerinin sosyo-ekonomik özelliklerinin Türkçe başarıları üzerinde etkisi çalışmada kardeş sayıları ile Türkçe dersine karşı tutum ve başarıları arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur (Gelbal 2008). Yapmış olduğumuz çalışmada ise kardeş sayılarına göre tutum puanlarının değiştiği görülmekle birlikte uygulamada istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmadığı görülmüştür($p>0,05$). Ancak Ekici ve ark. (2011) çalışmalarında anlamlı bir fark bulunmamasının yanında, Çelik ve Pulur (2011) yaptığı çalışmada istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulmuşlardır.

Ortaokul Öğrencilerin aile bireylerinin spor yapma durumlarına göre beden eğitimi dersine ilişkin tutum puanlarının dağılımları incelediğimizde (tablo 6) Aile bireyleri spor yapan öğrencilerin beden eğitimi dersine karşı tutum puanlarının, aile bireyleri spor yapmayanlara oranla yüksek olduğu ve aradaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı bulunduğu görülmektedir. Ailede spor yapan birisi olan öğrencilerin olmayanlara oranla ailelerinden daha fazla spor yapması için teşvik görmektedir (Kotan ve ark. 2009). Serarslân ve Akkaya (2000) yapmış oldukları çalışma sonuçları da araştırma bulgularımızla benzerlik göstermektedir. Literatürdeki pek çok çalışmaya baktığımızda; 2001 yılında Hong Kong Üniversitesi Spor Bölümü tarafından yapılan bir çalışmada Çocukların %57'sinden fazlası aile üyeleriyle ve bunlarında %42'sinin anne-babalarıyla sportif aktiviteler içinde bulunduğu belirtilmektedir (China.org 2001). Baxter'in elit genç sporcuların, spora katılımları üzerinde ailelerinin etkisini belirlemek amacıyla yaptığı bir başka çalışmada da; büyük oranda bu sporlara başlamalarında ailelerinin etkili olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (Baxter-Jones ve Maffull 2003). Donuk ve ark. (2004) İstanbul İl'inde genç basketbolcular üzerinde yapılan bir çalışmada, sporcuların basketbol oynamaya teşvik edilmesinde ailenin, %46 oranında önemli bir rolü olduğu tespit edilmiştir. Sunay ve Saracaloğlu (1997) 15 değişik spor branşında 451 sporcu üzerinde yapılan

bir başka araştırmada da; ilgili spor branşına teşvik eden unsurlara ilişkin görüşlerin sıralanmasında aile (anne-baba ve kardeşler) ilk sırada yer aldığı görülmektedir.

Sonuç olarak, öğrencilerin ekonomik düzeyleri, ailenin spora yönelik tutumları ve spor yapma durumları ile okulların bulunduğu bölgenin sosyo-ekonomik düzeylerinin öğrencilerin Beden eğitimi dersine yönelik tutuları üzerinde olumlu etkisi olduğu söylenebilir.

Kaynaklar

- Baxter-Jones A.D., Maffulli, N. (2003). Parental influence on Sport Participation in Elite Young Athletes. *Journal Sports Medicine Physical Fitness*, 43(2): 250-255.
- Baylan M., Baylan Y.,K., Kiremitçi O. (2012) Farklı Sportif Etkinliklerin İlköğretim 2. Kademe Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersine Yönelik Tutum, Sosyal Beceri ve Öz yeterlik Düzeylerine Etkileri. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14 (2): 196-201.
- Canakay E.U. (2006). Müzik Teorisi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirme, *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi*.
- Christodoulidis T., Papaioannou A., Digelidis N. (2001). Motivational climate and attitudes towards exercise in Greek senior high school: A yearlong intervention, *European Journal of Sport Science*, 1(4): 1-12.
- Çelik Z., Pulur A. (2011). Ortaöğretim Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumları. *Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğrt. Kongresi, YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi Özel Sayısı*,115-121, Van, 25-27 Mayıs.
- DİE (2004). *İl Göstergeleri 1980-2003*. Yayın no: 2902, Ankara.
- Donuk B., Balcıoğlu, İ., Şenduran, F., Ülker, İ. (2004). İstanbul'da Yaşayan 14-16 Yaş Grubu Genç Basketbol Sporcularının Psikososyal ve Demografik Özellikleri", 10. İCHBER-SD Avrupa Kongresi ve SBD 8. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Antalya, 17-20 Kasım.
- Ekici G., Hevedanlı M. (2010) Lise Öğrencilerinin Biyoloji Dersine Yönelik Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından incelenmesi, *TÜRK FEN Eğitim Dergisi*, 4: 105.

- Ekici S., Hacıcaferoğlu B., Bayrakdar A. (2011). Lise Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Tutumlarının Değerlendirilmesi, Uluslararası insan bilimleri dergisi, 8(1): 829-839.
- Family Support Affects Kids' Sports Participation, <http://www.china.org.cn/english/SO-e/24505.htm>, (December 30, 2001) erişim: 17.02.2016
- Gelbal S. (2008). Sekizinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyoekonomik Özelliklerinin Türkçe Başarısı Üzerinde Etkisi, Eğitim ve Bilim, 33(150): 1-13.
- Güllü M., Güçlü M. (2009). Ortaöğretim Öğrencileri İçin Beden Eğitimi Dersi Tutum Ölçeği Geliştirilmesi, Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi, 3(2): 138-151.
- İnceoğlu M. (2004). Tutum, Algı, İletişim, Kesit Tanıtım Ltd. Şti, Ankara,
- Kangalgil M., Hünük D., Demirhan G. (2006a). İlköğretim, Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması, Spor Bilimleri Dergisi, 17(2): 48-57.
- Kangalgil M, Hünük D, Demirhan G. (2006b) İlköğretim, Lise ve Üniversite Öğrencilerinin Beden Eğitimi ve Spora İlişkin Tutumlarının Karşılaştırılması, Spor Bilimleri Dergisi, Hacettepe J. of Sport Sciences, 17(2): 48-57.
- Karasar N. (1998) Bilimsel Araştırma Yöntemi. (8.Basım). Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kotan Ç, Hergüner G., Yaman Ç. (2009). İlköğretim Okullarında Okuyan Sporcu Öğrencilerin Spor Yapmalarında Okul ve Aile Faktörünün Etkisi (Sakarya İl Örneği) Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi 3(1): 49-58.
- Rice P.L. (1988). Attitudes of High School Students Towards Physical Education Activities, Teachers and Personal Health. Phys Educ, 45: 94-99.
- Ryan S., Fleming D., Maina M. (2003). Attitudes Of Middle School Students Toward Their Physical Education Teachers And Classes. Phys Educ, 60(2): 28-42.
- Serarslan Z., Akkaya L. (2000). Kocaeli' de Ortaöğretim Gençliğinin Sportif Tercihlerini Etkileyen Sosyo ekonomik Faktörler; 3.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

- Silverman S., Scrabis K.A.A. (2004). Review of research on instructional theory in physical education 2002-2003, *International Journal of Physical Education*, 41 (1): 4-12.
- Smoll F.L., Schutz R.V. (1980). Children's attitudes towards physical activity: a longitudinal analysis. *J Sport Psychol*, 2: 137-147.
- Sunay H., Saracaloğlu A.S. (1997). Türk Sporcusunun Spordan Beklentileri İle Spora Yönelten Unsurlar", *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, AIESER Singapur*, 4-6 Aralık.
- Şişko M, Demirhan G. (2002). İlköğretim Okulları ve Liselerde Öğrenim Gören Kız ve Erkek Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Spor Dersine İlişkin Tutumları, *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23: 205-210.
- Yıldız Ö. (2008). Gap İllerinde Sosyal ve Ekonomik Dönüşüm, *Ege Akademik Bakış Dergisi*, 8(1): 287- 300.